

Ключевые слова: *интерсемиотический, интерлингвистический, поликодовый, интермедialность, знак, код.*

T. Nekriach, PhD, associate prof, **R. Dovhanchyna**, PhD,
Taras Shevchenko National University, Kyiv

INTERSEMIOTIC AND INTERLINGUISTIC TRANSLATION: DIVERGENCES AND SIMILARITIES

The article considers the approaches towards intersemiotic translation in its varieties as opposed to and compared with interlinguistic translation, focusing on their similarities and divergences in the quest of adequacy. The theoretical inclination of the survey is accounted for by the authors' intention to continue working in the chosen field.

Key words: *intersemiotic, interlinguistic, multicode, intermediality, sign, code.*

УДК 811.134.2'81'42

Охріменко В.І., д. філол. н., проф.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

МОДАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ ЕПІСТЕМІЧНОЇ МОЖЛИВОСТІ (на матеріалі італійської мови)

У статті розглядаються дискурсивні характеристики модального значення епістемічної можливості, окреслюється смислова структура засобів його вираження. Встановлено, що в основі модального значення епістемічної можливості знаходиться множинність інтерпретацій фрагментів дійсності, що визначає закономірності розгортання інформації у мікротексті за перцептивним, емотивним, епістемічним векторами.

Ключові слова: *модальне значення, епістемічна можливість, смислова структура.*

Актуальність дослідження зумовлюється необхідністю комплексного дослідження категорії модальності у сучасній лінгвістиці, що має поліпарадигмальний характер.

Метою статті є визначення особливостей модального значення епістемічної можливості у взаємозв'язку зі смисловою структурою засобів його вираження.

Об'єкт дослідження становить мікротекст функціонування засобів вираження модального значення епістемічної можливості.

Предметом дослідження є дискретизація смислового простору мікротексту функціонування засобів вираження модального значення епістемічної можливості.

Наукова новизна дослідження полягає у першій спробі розкриття смислової структури модального засобу в аспекті встановлення взаємозалежності між його семантикою як згорнутою структурою та параметрами мікротексту його функціонування.

Постановка загальної проблеми та її зв'язок з науковими завданнями. У нашій концепції ми визначаємо категорію модальності як чотирирівневе утворення: модальне когнітивно-семантичне поле – модальне значення – модальна одиниця – сукупність її функціонально-семантичних варіантів (ФСВ). На відміну від концепції функціонально-семантичного поля (ФСП) О.В. Бондарка [Бондарко 1990], ми постулюємо сполучення модальної одиниці з модальним полем не безпосередньо, а через модальне значення. *Модальне поле* є абстрактною сутністю, в основі якого міститься бінарна опозиція. Її нейтралізація відбувається не відразу, а є процесом, простежувати який можна лише у мікротексті функціонування модальної одиниці. *Модальне значення* визначається за сукупністю параметрів, які каузують усунення невизначеності опозиції модального поля. *Модальна одиниця* розглядається в аспекті взаємозалежності її семантики як згорнутої структури та параметрів мікротексту функціонування у приядерній зоні (безпосередня сполучуваність), на ближній периферії (рівень висловлення, до складу якої входить модальна одиниця, або суміжного висловлення), та на периферії (рівень мікротексту). *Функціонально-семантичний варіант* модальної одиниці визначаються після її дослідження у мікротексті і побудови моделей мікротексту (кожній моделі мікротексту відповідає ФСВ). В основі назви моделі мікротексту перебуває провідна група модусів. У результаті взаємодії епістемічного модусу з перцептивним, емотивним, волітивним, аксіологічним та поділу

ментальної діяльності на синтетичну та аналітичну за Л.С. Виготським [Вьготский 2000, с. 200], потенційно маємо дві синтетичні моделі (сенсорно-рефлексивного синтезу, сенсорно-емотивно-рефлексивного синтезу) та чотири аналітичні (рефлексивізації перцепції, рефлексивізації емотивності, рефлексивізації волітивності, рефлексивізації аксіологічності). Розгортання інформації у мікротексті за певними векторами (перцептивним, емотивним, епістемічним, волітивним, аксіологічним), характер внутрішньофразової та трансфрастичної зв'язності уможливує відстеження процесу смислотворення модальної одиниці. У нашій концепції ми виносимо *принцип ядра та периферії у мікротекст*: ядром є модальна одиниця, приядерну зону складає її безпосередня сполучуваність, ближню периферію – різнорівневі мовні засоби модального висловлення, периферію – мікротекст (3-5 висловлень). Точкою відліку при розкритті смислової структури модальної одиниці є її *семантика* та зв'язок з *опозицією модального поля*. В основі КСП імовірності міститься опозиція "уявлення про дійсність vs співвіднесення з дійсністю", а шкалою виміру виступає епістемічний стан суб'єкта модальної оцінки. Крайніми точками відліку є епістемічний стан незнання та епістемічний стан знання, а провідним модусом модального поля – епістемічний. Основною характеристикою поля є уявлення про дійсність *різного ступеня повноти*. Звідси необхідним є дослідження впливу інших модусів (перцептивного, емотивного, волітивного, аксіологічного) на домінуючий модус – епістемічний в аспекті зниження або підвищення ступеня імовірності, а також визначення найуживаніших мовних засобів, що відображають цей вплив [Охріменко 2012, с. 221].

Система **модальних значень КСП імовірності** організована за континуально-градуальним принципом: модальне значення епістемічної можливості → контаміноване модальне значення епістемічної можливості й епістемічної імовірності → модальне значення епістемічної імовірності (прототип) → контаміноване модальне значення епістемічної імовірності й епістемічної необхідності → модальне значення епістемічної необхідності.

Відображенням принципу континуальності є поступове зростання визначеності епістемічного стану знання суб'єкта модальної оцінки: від потенційної незаданості до детермінованості [Охріменко 2012, с. 272-273].

Розглянемо модальне значення епістемічної можливості.

Стандартизованим засобом вираження цього модального значення є модальна одиниця *forse*. Італійський модальний прислівник *forse* походить від лат. *fors sit* 'нехай буде так, як судилося'. В італійському тлумачному словнику відмічається, що *forse* вказує на сумнів, імовірність, приблизність (точних даних), зниження впевненості [IDDLI, p. 847]. За даними перекладного словника, основними значеннями *forse* є: 1) 'може бути', 'можливо'; 2) 'приблизно'; 3) 'хіба', 'невже' у квеситивах [НБИЯС, с. 426].

Розглянемо функціонування *forse* в основних моделях мікротексту.

1. Модель сенсорно-рефлексивного синтезу. Параметрами кореферентної дійсності ситуації є: єдність простору, часу, суб'єкта модальної оцінки, фрагмента об'єктивної дійсності (що підлягає виміру, а не спостереженню), релевантна виділеність ознаки, що потрапляє у поле зору суб'єкта, синхронізація режимів перцепції і рефлексії. Розглянемо приклад.

Avendo avuto sino ad allora (...) poca dimestichezza con gli esseri di quel sesso, non so dire che età potesse aver avuto. So che era giovane, quasi adolescente, forse aveva sedici, o diciotto primavere, o forse venti, e fui colpito dall'impressione di umana realtà che promanava da quella figura (Eco, p. 246 – 247). Мовець був вражений як фактом появи жінки на території монастиря, так і відчуттям реальності у її присутності – має місце аксіологічно марковане протиставлення монастирського життя як нереальності та справжнього життя за монастирськими стінами, а також ексклюзивність суб'єкта оцінки. У мікротексті вербалізується заперечний епістемічний модус (*non so dire*), що вводить різні припущення про вік особи, якому передує маркер епістемічної можливості *forse*.

Параметрами текстового кореляту моделі сенсорно-рефлексивного синтезу є: співіснування перцептивного та епістемічного модусів у мікротексті з домінуванням

перцептивного; *ЛО перцептивної семантики* на позначення враження мовця (*sorprendere, colpire, essere impressionato*); послідовність висловлень у мікротексті: логічне слідування як поступове відтворення процесу перцепції (deskрипція); вживання заперечного епістемічного модусу (*non sapere (di certo)*); модальні засоби епістемічної можливості (*forse, poter avere*) у ролі маркера неточності інтерпретації сенсорного стимулу.

Дослідники відмічають, що в основі російських корелятивів *forse* і *sembrare* міститься протиставлення вивідного і невивідного знання [Яковлева 1992, с. 116], проте у певних ситуаціях ця опозиція може нейтралізуватися. У разі здійснення модальної оцінки на основі сенсорно-рефлексивного синтезу *forse* може вступати у синонімічні відношення з *sembrare*. У контексті приписування об'єкту / суб'єкту сприйняття ознак, що не можуть бути визначені наочно, "механізм приблизності ґрунтується на асоціативному сприйнятті навколишнього світу" [Левицький 2008, с. 397], і відповідна інформація може вводиться як *sembrare*, так і *forse*. У цьому разі чинником нейтралізації виступає злиття синтезу і аналізу, і *sembrare* та *forse* стають синонімами, як у прикладі про визначення віку особи (*Sembrava aver vent'anni = forse aveva vent'anni*).

Дієслово *sembrare* може вживатися на позначення бачення в аспекті позначення несправжнього, підробного об'єкта і є одним із засобів формування макроструктури лексико-семантичного поля 'обман' [Деннінгхаус 2008, с. 347], тобто його функціонування в епістемічному контексті свідчить про відхилення від істинності. На відміну від *sembrare*, прототипно пов'язаного з опозицією "бути vs здаватися", *forse* є пов'язаним з опозицією "бути vs не бути". Так, у прикладі, що стосується наочного визначення віку особи, дана характеристика в реальності є заданою, об'єктивно існуючою. Для метафоричних порівнянь, позначення емоційного стану як позаденотатної сутності тощо, засобом введення яких виступає *sembrare*, дані характеристики є потенційно незаданими в реальності.

2. Модель рефлексивізації емотивності. Кореферентна дійсності ситуація є процесом аналізу емоційних стосунків між комунікантами (а не пов'язана з безпосереднім переживанням

емоцій та їх впливом на рефлексивний процес). Відбувається втрата зв'язку з перцепцією та набуття зв'язку з оцінністю; епістемічний стан мовця характеризується невизначеністю. Розглянемо приклад.

Spesso certi nostri affetti, che preasumiamo magnifici, addirittura sovrumani, sono, in realtà, insipidi; solo un'amarezza terrestre, magari atroce, può, come il sale, suscitare il sapore misterioso della loro profonda mescolanza! Per tutta la mia infanzia e fanciullezza, io avevo creduto di amare W.G.; e forse m'ingannavo. Soltanto adesso, forse, incominciavo ad amarlo (Morante, p. 322). У процесі ауторефлексії мовець аналізує власні почуття до свого батька. Мікротекст характеризується послабленням смислової єдності: у першому висловленні вживається модальний оператор-диз'юнкт *in realtà* і смислові відношення між сегментами мікротексту характеризуються контрадикторністю (*preasumiamo magnifici – insipidi*). Модальний маркер *forse* вводить оцінку мовцем ставлення до батька, що протиставляється як хибна, неусвідомлена у дитинстві та у підлітковому віці, й істинна, переусвідомлена у зрілому віці.

Параметрами текстового корелята моделі рефлексивізації емотивності є: контамінація емотивного та епістемічного модусів з домінуванням епістемічного; вербалізація заперечного епістемічного модусу, як парентетичного, так і експліцитного (*non sapere /credere che (se), poter darsi (che), chissà*); вживання диз'юнктивних конекторів як засобів трансфрастичного / внутрішньофразового зв'язку (*ma, però, eppure*); смислові відношення контрадикторності між текстовими сегментами як відображення загальної тенденції до полікаузальності; частотність вживання модального оператора-диз'юнкта *in realtà*; ЛО емотивної семантики (негативно маркованої) на позначення невизначеності емотивної складової міжособистісних стосунків; *forse* у ролі маркера зниження ступеня імовірності модальної оцінки за епістемічним та емотивним вектором.

3. Модель рефлексивізації волітивності. В основі моделі цього типу є оцінка суб'єктом наміру до дії, а також співвідношення емотивної, волітивної, епістемічної сфер

суб'єкта модальної оцінки в аспекті домінування емоційності над раціональністю та волевиявом. Розглянемо приклад.

Alle due Luisa uscì ancora sulla terrazza, guardò col cannocchiale se per caso la gondola spuntasse al Tentiòn. La marchesa poteva forse anticipare, per il cattivo tempo. (...) Luisa cominciò a sentirsi inquieta, ad aver paura che la marchesa non venisse. Andò in giardinetto a guardar il Boglia (...) Ritornò in sala e trovò Maria piantata davanti al professore e ad Ester (...) Luisa, che ormai durava fatica a star ferma, uscì per la terza volta sulla terrazza, guardò col cannocchiale. Il cuore le diede un balzo; la gondola spuntava al Tentiòn (Fogazzaro: 293). Луїза, знаючи про приїзд маркізи до її друзів, запланувала з нею зустріч, причому несподівану для маркізи. Модальне висловлення з маркером *forse* містить вказівку на потенційну можливість зміщення у часі реалізації потенційної ситуації. Емоційний стан Луїзи, що проявляється у зростаючому занепокоєнні (*cominciò a sentirsi inquieta, ad aver paura*), впливає на зниження імовірності бажаної події (*che la marchesa non venisse*). Емоційний стан схвильованості призводить до дискоординації рухів, постійного переміщення в сад, у вітальню, на балкон та до постійного контролю чинників, що впливають на реалізацію потенційної ситуації: Луїза постійно виглядає в бінокль гондолу, в якій має з'явитися маркіза, щоб не пропустити її приїзд.

Параметри текстового кореляту моделі рефлексивізації волітивності визначаються в узагальненому вигляді таким чином: контамінація епістемічного, емотивного, волітивного модусів у мікротексті з домінуванням емотивного; *емотивні сегменти мікротексту* на позначення емоційного стану схвильованості, занепокоєння (*aver paura, sentirsi inquieto, star sulle spine*); *епістемічні сегменти мікротексту* на позначення привативного епістемічного стану назнання / неповного знання (*essere incerto, dubitare*); *forse* у ролі маркера зниження ступеня імовірності модальної оцінки за епістемічним вектором.

У складі моделі рефлексивізації волітивності можуть вживатися також ментальні предикати *credere, pensare* на позначення точки зору суб'єкта модальної оцінки. За спостереженнями Ю.Д. Апресяна, російський відповідник італійського ментального

предиката *credere* – ‘считати’ вводить не лише точку зору мовця, але також імплікує впевненість та волевияв [Апресян 1995, с. 392]. Ті самі риси властиві й італійському дієслову *credere*: мікротекст його вживання пов’язаний з волевиявом і системою цінностей мовця, тобто визначеними у мікротексті є волітивний та аксіологічний вектори, тоді як розгортання інформації за емотивним вектором є не частотним.

Отже, прототипно епістемічна діяльність є пов’язаною з реконструкцією (прогнозуванням) дій / перебігу подій, і звідси передбачає відносно абстрагування від перцептивних та емотивних чинників. Тому невизначеність ключової модальної опозиції "уявлення про дійсність vs співвіднесення з дійсністю" прототипно задається недостатнім епістемічним станом суб’єкта модальної оцінки. Проте це не означає відсутність впливу інших модусів та інших чинників на невизначеність опозиції.

У параметрах розглянутих нами функціональних моделей відбувається поступове абстрагування від перцептивності, конкретної ситуативності (віддалення від прототипу) та поступове зростання узагальненості, зв’язку з епістемічним модусом, наближення до прототипу. У синтетичних моделях мікротексту питома вага перцептивного та емотивного модусів є значно вищою, ніж епістемічного. В аналітичних моделях мікротексту роль епістемічного модусу посилюється. У межах моделі рефлексивізації емотивності зниження ступеня імовірності відбувається за емотивним вектором. У межах моделі рефлексивізації волітивності зниження ступеня імовірності може відбуватися як за емотивним, так і за епістемічним вектором.

Відмітимо, що епістемічна можливість пов’язана з проблематичною достовірністю. При ідентифікації, характеристичній об’єкта (суб’єкта) з опорою на сенсорні дані у процесі сенсорно-рефлексивного синтезу домінує перцептивний компонент. Проблематичність категоризації об’єкта або судження про об’єкт пояснює вживання екстендерів (типу *siccome* – ‘ніби’), що об’єднують кілька сутностей у складі однієї категорії [Левицький 2009, с. 411], а власне екстендер є типовим показником опори на сенсорність у процесі сенсорно-

рефлексивного синтезу, зіставленні і порівнянні двох сутностей у режимі *hic et nunc*. Згадаємо, що "мислення на початкових етапах формування семантичних структур було акатегоріальним" [Малинович, Малинович 2009, с. 35]. Привативний епістемічний стан є чинником зближення епістемічного модусу з перцептивним. Так, італійське дієслово на позначення епістемічного стану незнання *ignorare* має синонім *essere all'oscuro* ('знаходитися у темряві') [ССАИА, с. 692].

Розглянемо мовні засоби, що вживаються у мікротексті функціонування модального маркера *forse* і дозволяють окреслити його смислову структуру. У *приядерній* зоні модальний маркер сполучається з конектором на позначення альтернативи *o*, засобами на позначення заперечного епістемічного модусу *chi sa*, *chissà* (*chissà, forse*), часто у сполученні з темпоральними та локативними маркерами *dove*, *quando*, *perché* (*chissà dove. Forse...*), (*chissà quando. Forse...*), (*chissà perché. Forse...*), а також маркерами проблематичної достовірності *sembrare*, *parere* у перцептивному контексті. Відмітимо комбінаторику *forse* з екзистенційним предикатом *essere* та диз'юнктивними конекторами *ma*, *eppure*. Частотним є вживання *Futuro Ipotetico*. Проілюструємо прикладами. *Insistette: "O forse le vuoi in parte in biglietti da cento?..."* (Moravia RR, p. 122). *Se fossi arrivato prima, se fossi arrivato anche solo due anni fa a dirti tutte quelle belle parole, chissà, forse si era ancora in tempo* (Verasani, p. 46). *Chissà perché, forse perché era proprio stupido, Lorusso accettò subito e rispose che era d'accordo* (Moravia RR, p. 93). (...) *ma forse era soltanto scema, almeno c'era da pensarla vedendola ritta davanti ai fornelli con tutta la faccia tirata in un suo riso muto* (...) (Moravia RR, p. 9).

У зоні *ближньої периферії* вживаються ЛО емотивної семантики на позначення емоційної реакції здивування (*colpire, impressionare, sorprendere*); заперечний квантор + ментальні предикати на позначення епістемічного стану незнання та неусвідомлення: *non sapere, nemmeno sapere, non saper dire che (se), non capire*, рідше на позначення епістемічного стану неточного знання *non saper di certo*; ЛО на позначення сумніву, невпевненості, занепокоєння (*dubitare, essere incerto*); ЛО на

позначення зміни існуючого стану справ: *cambio, matamorfosi, svolta*. Частотною є трансфрастична контамінація з маркерами модального значення заперечної внутрішньої можливості (*non sapere, non potere*) та проблематичної достовірності (*sembrare, parere*), а також вживання модального маркера можливості *potere* у кондиціоналі та *Futuro Ipotetico*. Наведемо приклади: *Anch'essa vegliava, invocava forse il maschio; forse esprimeva soltanto un rudimentale sentimento di gioia per la frescura (...)* (Capuana R, p. 79). *Mio padre è un uomo ancora giovane: (...) sotto questi baffi, un sorriso che non ho mai capito. Forse per l'abitudine di trattare coi preti e le persone devote, è dolce dolce (...)* (Moravia RR, p. 13). Відмітимо функціонування у складі аналітичних моделей мікротексту модального оператора-диз'юнкта *in realtà*.

Особливостями *периферії* є домінування у мікротексті диз'юнктивних конекторів *ma, però, eppure* як засобів зв'язності, тенденція до вербалізації епістемічного модусу не як експліцитного, а як парентетичного.

Висновки. В основі модального значення епістемічної можливості перебуває множинність інтерпретацій фрагмента дійсності, що зумовлюється привативним епістемічним станом суб'єкта модальної оцінки, зумовленим як об'єктивними чинниками (фрагмент дійсності, що сприймається сенсорно, не підлягає наочному виміру і невизначений епістемічний стан є заданим), так і суб'єктивними чинниками (емоції послаблюють раціональність, спричиняють емоційно контаміновану дію).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Апресян Ю.Д. Избранные труды: в 2т. / Юрий Дереникович Апресян. – М.: Языки русской культуры: Вост. лит., 1995. – [2-е изд., испр. и доп.]. – (Язык. Семиотика. Культура). – Т. 2: Интегральное описание языка и системная лексикография. – 1995. – 766 с. 2. Бондарко А.В. Теория функциональной грамматики: Темпоральность. Модальность: [коллективная монография в 6 т. / отв. ред. Александр Владимирович Бондарко / Беляева Е.И., Корди Н.Н., Цейтлин С.Н. и др.] . – Ленинград: Наука, 1990. 3. Выготский Л.С. Психология: [сб. осн. тр.] / Лев Семенович Выготский; [предисл. Н.Е. Веракса] – [переизд.]. – М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2000. – 1008 с. (Серия "Мир психологии"). 4. Дённингхаус С. Между ложью и иллюзией: способы дезориентации со стороны лингвистической семантики / С. Дённингхаус // Логический анализ языка.

Между ложью и фантазией: сб. науч.-аналит. обзоров / отв. ред. Нина Давыдовна Арутюнова. – М.: Издательство "Индрик", 2008. – С. 344-359.

5. *Левицкий А.Э.* Между *нет* и *да*: проблемы когнитивности и коммуникации / Андрей Эдуардович Левицкий // Логический анализ языка. Ассерция и негация: сб. науч.-аналит. обзоров / отв. ред. Нина Давыдовна Арутюнова. – М.: Издательство "Индрик", 2009. – С. 411-423.

6. *Левицкий А.Э.* Приблизительность и ее языковые маркеры / Андрей Эдуардович Левицкий // Логический анализ языка. Между ложью и фантазией: сб. науч.-аналит. обзоров / отв. ред. Нина Давыдовна Арутюнова. – М.: Издательство "Индрик", 2008. – С. 393-406.

7. *Малинович М.В., Малинович Ю.М.* Ассерция. Негация. Причинность. Взаимодействие категорий / М.В. Малинович, Ю.М. Малинович // Логический анализ языка. Ассерция и негация: сб. науч.-аналит. обзоров / отв. ред. Нина Давыдовна Арутюнова. – М.: Издательство "Индрик", 2009. – С. 34-43.

8. *Охріменко В.І.* Онтологія та гносеологія категорії модальності в італійській мові: Дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук: спец. 10.02.05 "романські мови" / Валерія Ігорівна Охріменко. – КНУ імені Тараса Шевченка. – К., 2012. – 612 с.

9. *Яковлева Е.С.* Слово в модальній перспективі висказування / Е.С. Яковлева // Логический анализ языка. Модели действия: сб. науч.-аналит. обзоров / отв. ред. Нина Давыдовна Арутюнова, Надежда Константиновна Рябцева. – М.: Наука, 1992. – С. 115-122.

10. (НБИЯС) Новый большой итальянско-русский словарь / [сост. Герман Федорович Зорько]. – [2-е изд.]. – М.: Русский Язык медиа, 2005. – 1230 с.

11. (ССАИА) *Словарь синонимов и антонимов итальянского языка* / Альдо Канестри; [отв. ред. А.Б. Канестри]. – [2-е изд., стереотип]. – М.: Фонд "Новое тысячелетие", 2009. – 776 с.

12. *Il Dizionario della lingua italiana (IDDLI)* / Giacomo Devoto, Gian Carlo Oli. – [2-a ediz.] – Firenze: Le Monnier, 2000-2001. – 2390 p.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. *Capuana L.* Rassegnazione [Risorsa elettronica]: Tratto da: "Rassegnazione" di Luigi Capuana. – Milano: Treves, 1907. – Режим доступу: http://www.lieberlieber.it/biblioteca/c/capuana/rassegnazione/pdf/rasseg_p.pdf.

2. *Eco U.* Il nome della Rosa / Umberto Eco. – Milano: Tascabili Bompiani, 2006. – 539 p.

3. *Fogazzaro A.* Piccolo mondo antico / Antonio Fogazzaro. – Milano: Mondadori, 1986. – 410 p.

4. *Morante E.* L'isola di Arturo / Elsa Morante. – Torino: Einaudi, 1957. – 379 p.

5. *Moravia A.* Racconti romani / Alberto Moravia. – Milano: Bompiani, 1986. – 183 p.

6. *Verasani G.* L'amore è un bar sempre aperto [Risorsa elettronica]: Tratto da: "L'amore è un bar sempre aperto" di Grazia Verasani. – Ravenna: Fernandel Editore, 1999. – Режим доступу: http://www.e-text.it/http://www.lieberlieber.it/biblioteca/v/verasani/l_amore_e_un_bar_sempre_aperto/pdf/l_amor_p.pdf

Охрименко В.И., д.филол. н., проф.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко

МОДАЛЬНОЕ ЗНАЧЕНИЕ ЭПИСТЕМИЧЕСКОЙ ВОЗМОЖНОСТИ (НА МАТЕРИАЛЕ ИТАЛЬЯНСКОГО ЯЗЫКА)

В статье рассматриваются дискурсивные характеристики модального значения эпистемической возможности, определяется смысловая структура средств его выражения. Установлено, что в основе модального значения эпистемической возможности находится множественность интерпретаций фрагментов действительности, что определяет закономерности разворачивания информации в микротексте за перцептивным, эмотивным, эпистемическим векторами.

Ключевые слова: модальное значение, эпистемическая возможность, смысловая структура.

Okhrimenko V.I., Ph.D, Full Professor
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

MODAL MEANING OF EPISTEMIC POSSIBILITY (IN ITALIAN)

The article deals with discursive characteristics of modal meaning of epistemic possibility, the sense structure of their means of expression is defined. It was ascertained that the modal meaning of epistemic possibility is based on the plurality of interpretations of fragments of reality. It determines appropriateness's of filling of perceptive, emotive, epistemic microtext vectors.

Key words: modal meaning, epistemic possibility, sense structure.

УДК 811.161.1'42

Палатовская Е.В., к. филол. н., доц.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко

О СТАТУСЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ В УСТНОМ НАУЧНОМ ДИСКУРСЕ: ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ

В статье описан психолингвистический эксперимент по сегментированию устного научного (лингвистического) дискурса